

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكِبَائِرِ أَنْ يَلْعَنَ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يَلْعَنُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قَالَ يَلْعَنُ أَبَا الرَّجُلِ فَيَلْعَنُ أَبَاهُ وَيَلْعَنُ أُمَّهُ فَيَلْعَنُ أُمَّهُ

Muhterem Müslümanlar!

Güzel ahlakın temeli, hayatımızı Kur'an ve sünnete uygun hâle getirmekle atılır. Güzel ahlak, güneşin buzu erittiği gibi günahları eritir, davranışları güzel ve hoş kılar.

Rabbimiz, “Biz gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık.”¹ buyurmaktadır. Mühim olan, bizi en güzel şekilde yaratan Rabbimiz'in emrettiği şekilde güzel bir hayat sürdürmektir.

Efendimiz (s.a.v.) de “İman açısından en üstün mümin, ahlakı en güzel olandır.”² buyurmuştur.

Onun içindir ki, bizler ahlakımız ile faziletli olmak, böylece Allah ve Resulü tarafından övülen ahlaki mertebeye ulaşmak durumundayız.

Bunun özü ise Allah'a, Peygamberimiz'e, anne-babamıza, komşumuza, insanlığa, hayvanlara ve tabiata karşı sorumluklarımızı üstlenmek ve ona göre davranmaktır. Bütün bunlar, ilâhî emir ve yasaklara uymakla tamamlanır.

Aziz Cemaat!

Güzel ahlakın bir göstergesi de büyüklere hürmet, küçüklere merhamet etmektir. Bir gün ashaptan birisinin, “Yâ Resûlallah! Benim güzel hizmet ve ülfet etmeme insanlar içinde en ziyade layık ve müstehak olan kimdir?” sorusuna, Resûlullah üç kez “Annendir.” demiş, dördüncü soruda da “Babandır.”³ buyurarak anne ve babaya hürmeti anlatmıştır.

Kıymetli Müminler!

Efendimiz bir gün “Büyük günahların en büyüklerinden birisi kişinin ana-babasına lanet etmesidir.” buyurdu. “Yâ Resûlallah, kişi ana-babasına nasıl lanet eder?” diye sorulunca, Efendimiz: “Sen birinin anasına kötü söz söylersin, o da senin anana kötü söz söyler.”⁴ buyurdu.

Anlaşıyor ki, ahlakı güzel kılmak için, hayatımızın her yönünü içine alacak şekilde güzelleşmemiz gerekiyor. Mesela cömert olmak, bollukta ve darlıkta infak etmek, adaletten ayrılmamak, affedici olmak, ahde vefada bulunmak, aile hukukuna riayet etmek, alçak gönüllü olmak, yapılan iyiliği başa kakmamak,

يَا أَيُّهَا الْمُسْلِمُونَ الْمُجْتَرِمُونَ
الْخُلُقِ الْحَسَنِ يُوَضِّعُ أُسَاسُهُ عَلَى بِنَاءِ الْحَيَاةِ عَلَى
الْقُرْآنِ وَالسُّنَّةِ
الْخُلُقِ الْحَسَنِ يُذَيِّبُ الدُّثُوبَ كَمَا تُذَيِّبُ الشَّمْسُ الثَّلْجَ وَ
يَجْعَلُ الْحَالَ وَالْحَرَكَةَ جَمِيلًا
قَالَ اللَّهُ تَعَالَى

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

أَنْ نَعِيشَ حَيَاتِنَا كَمَا أَمَرَنَا رَبُّنَا الَّذِي خَلَقَنَا
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا

وَ لِيَا عَلَيْنَا أَنْ نَرْتَقِيَ إِلَى أَحْسَنِ الْخُلُقِ كَيْ نَكُونَ مِنْ
مَنْ مُدِحَ مِنَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
وَ أَصْلَ هَذَا أَنْ نَتَحَمَّلَ مَسْئُولِيَّتَنَا تَجَاهَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ وَالِدِينَا وَ جِيرَانِنَا وَ الْإِنْسَانِيَّةِ
كُلِّهَا وَ الْحَيَوَانَاتِ وَ الطَّبِيعَةِ وَ نَعِيشَ عَلَى مُفْتَضَى هَذِهِ
الْمَسْئُولِيَّاتِ
وَ كُلِّ هَذِهِ نَتِمُّ بِالْخُضُوعِ أَمَامَ الْأَوَامِرِ الْإِلَهِيَّةِ

يَا جَمَاعَةَ الْعِزَّةِ
وَ مِنْ سِمَاتِ الْخُلُقِ الْحَسَنِ تَوْقِيرُ الْكَبِيرِ وَ رَحْمَةُ الصَّغِيرِ
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ
فَقَالَ مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ صَحَابَتِي قَالَ
أُمَّكَ قَالَ ثُمَّ مَنِ قَالَ ثُمَّ أُمَّكَ قَالَ ثُمَّ مَنِ قَالَ
ثُمَّ أُمَّكَ قَالَ ثُمَّ مَنِ قَالَ ثُمَّ أَبُوكَ

وَ بِهَذَا قَدْ أَرَى الرَّسُولَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ أَهْمِيَّةَ تَوْقِيرِ
الْوَالِدِينَ

يَا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ الْكِرَامُ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مِنْ
أَكْبَرِ الْكِبَائِرِ أَنْ يَلْعَنَ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قِيلَ يَا رَسُولَ
اللَّهِ كَيْفَ يَلْعَنُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قَالَ يَلْعَنُ أَبَا الرَّجُلِ
فَيَلْعَنُ أَبَاهُ وَيَلْعَنُ أُمَّهُ فَيَلْعَنُ أُمَّهُ

بِفَهْمٍ مِنْ هُنَا إِنَّهُ يَجِبُ عَلَيْنَا أَنْ نُجَمِّلَ كُلَّ نَوَاحِي حَيَاتِنَا
لِنَجْمِلَ أَخْلَاقَنَا
وَ مِنْ حُسْنِ الْأَخْلَاقِ
الْكِرَمُ وَ الْإِنْقَائِي فِي الصَّبِيحِ وَ السَّعَةِ وَ الْعَفْوِ وَ الْوَفَاءِ
بِالْعَهْدِ وَ حُبِّ الْعَائِلَةِ وَ التَّوَاضُّعِ وَ عَدَمِ الْمَنِّ وَ عَدَمِ
الْحَسَدِ وَ التَّجَنُّبِ عَنِ مَا يَضُرُّ الْأَخُوَّةَ وَ الْكَلَامِ الْجَمِيلِ وَ

¹ Tîn suresi, 95:5

² Riyazü's-sâlihîn 2/330, Erkam Yay.

³ Tecrid-i Sârih Ter. 12/120, Buhârî, Edeb 2

⁴ Tecrid-i Sârih Ter. 12/122

başkasının eline gözü dikmemek, birlik ve kardeşliği zedeleyen davranışlardan sakınmak, güzel konuşmak, kalp kırmamaya özen göstermek, hayırda bulunmak ve hayra teşvik etmek, çok konuşmaktan ve gereksiz söz söylemekten kaçınmak, israf etmemek, asla ve asla kibirlenmemek gibi hasletlerin yanı sıra daha birçok güzel ahlak örneği zikredilebilir.

Değerli Müminler!

İşin özeti, güzel ahlak, yaptığımız her güzelliğin karşımıza çıkacağını düşünerek hayatımızı süslemektir. Hutbemi Hz. Lokman'ın oğluna yaptığı nasihatle, yani Lokman suresinin 16. ayetiyle bitirmek istiyorum: “Yavrucuğum, yaptığın iş (iyilik veya kötülük) bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu, bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa, yine de Allah onu (senin karşına) getirir. Doğrusu Allah en ince işleri görüp bilmektedir ve her şeyden haberdardır.”⁵

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ صَحَابَتِي قَالَ أُمَّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أُمَّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أُمَّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أَبُوكَ

عَدَمُ كَسْرِ الْقُلُوبِ وَ عَمَلُ الْخَيْرِ وَ الْحَثُّ عَلَيْهِ وَ وَ التَّجَنُّبُ
مِنَ الْكَلَامِ الْكَثِيرِ وَ الْعَبَثِ وَ عَدَمُ الْإِسْرَافِ وَ عَدَمُ الْكِبْرِ

يَا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ الْفُضَّلَاءُ
وَ تَلْخِصُ الْأَمْرَ أَنَّ الْخُلُقَ الْحَسَنَ هُوَ التَّدَبُّرُ أَنَّ كُلَّ مَا
نَعْمَلُهُ مِنْ جَمِيلٍ يَعُودُ إِلَيْنَا فِي يَوْمٍ

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى حِكَايَةً عَنْ سَيِّدِنَا لُقْمَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكَ مِنْتَقَالٍ حَبَّةً مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي
صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ
إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ

⁵ Lokman suresi, 31:16